

Warszawa, dnia 8 marca 2024 r.

Szanowny Pan
DONALD TUSK
Prezes Rady Ministrów

PETYCJA

w przedmiocie wzmocnienia prawnej ochrony zwierząt w Polsce

*„O kraju świadczy jego Zwierzęta. Stosunek do Zwierząt.
Jeżeli ludzie zachowują się bestialsko wobec Zwierząt,
nie pomoże im żadna demokracja ani w ogóle nic.”*

- Olga Tokarczuk

Ja, nizej podpisany

działając w imieniu własnym, a także grupy 116 464 obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie art. 2 ust. 1 oraz art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 870) wnoszę do Pana Prezesa Rady Ministrów oraz Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej petycję w interesie publicznym, mającą na celu podjęcie pilnych działań zmieniających i wzmacniających system ochrony zwierząt w Polsce.

Wyborcy zawierzyli, że zgodnie z deklaracjami w trakcie kampanii wyborczej, ochrona zwierząt nie będzie tematem pobocznym, lecz istotnym elementem nowej polityki. W związku z dotychczasowym wykorzystywaniem tematu ochrony zwierząt w kampanii dezinformacji w mediach rządowych za czasów poprzedniej władzy, apelujemy o potwierdzenie wyborczych obietnic i rozpoczęcie prac nad ucywilizowaniem systemu ochrony zwierząt w Polsce.

Wynik wyborów, zarówno poparcie dla partii politycznych, jak i rekordowe wyniki konkretnych posłów, potwierdzają, że Polskie społeczeństwo chce, by nasz kraj systemem ochrony zwierząt dorównał standardom Unii Europejskiej, krajom cywilizowanym i rozwiniętym. Tymczasem dziś wiele skuteczniejszych rozwiązań prawnych w tym zakresie można znaleźć chociażby w legislacji Białoruskiej, Rosyjskiej czy Węgierskiej, niż w naszej rodzimej – Polskiej, a ochrona zwierząt przez jeszcze niedawno zjednoczoną prawicę wykorzystywana była wyłącznie jako element manipulacyjnej gry politycznej.

Apeluję o szybkie znormalizowanie debaty, dzięki utworzeniu zespołu eksperckiego, składającego się z przedstawicieli władzy ustawodawczej, wykonawczej, izby weterynaryjnej oraz przedstawicieli organizacji społecznych, które są filarem ochrony zwierząt w Polsce.

Wbrew dotychczas stosowanej nagonce prowadzonej przez pracowników mediów odchodzącego rządu, ochrona zwierząt jest tematem, który nasze społeczeństwo ŁĄCZY. Jej celem jest zapobieganie zbędnemu cierpieniu zwierząt, a skuteczne przepisy ograniczające bezdomność i dbające o dobrostan naszych braci mniejszych przyniosą oszczędność środków publicznych oraz zapewnią bezpieczeństwo nie tylko zwierzętom, ale także ludziom.

W świetle ogromnego poparcia społecznego dla wprowadzenia gruntownej reformy systemu ochrony zwierząt w Polsce, jako reprezentant ponad stutysięcznego grona zatroskanych losem zwierząt obywateli, a także osoba codziennie zmagająca się z problemem okrucieństwa wobec zwierząt, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Premiera o zorganizowanie spotkania z przedstawicielami Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Finansów oraz Ministra Edukacji Narodowej, w celu rozpoczęcia rozmów i prac nad gruntownym i horyzontalnym ucywilizowaniem sytuacji zwierząt w Polsce, które przyniesie pozytywne skutki zarówno dla dobrostanu zwierząt, finansów publicznych, poczucia sprawiedliwości społecznej, ale również wzmocni świadomość i empatię społeczeństwa i wpłynie pozytywnie na filar rozwoju społecznego najmłodszych obywateli naszego kraju.

Wobec codziennego ujawniania przez organizacje społeczne przestępstw popełnianych na szkodę tych najsłabszych istot, temat wydaje się być palący i wymagający rozpoczęcia działań bez zbędnej zwłoki. Ze swojej strony zapewniam Pana Premiera, że w trakcie spotkania, o którego zorganizowanie serdecznie upraszam, przedstawimy wybitne grono eksperckie, które zapewni wysoki poziom merytoryczny prowadzonych rozmów i pozwoli na poczynienie konstruktywnych wniosków, a także zaprezentujemy przygotowany przez ekspertów gotowy projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz niektórych innych ustaw, który w swych zapisach nie zawiera kontrowersyjnych rozwiązań prawnych, dotychczas polaryzujących debatę publiczną.

Szanowny Panie Prezesie Rady Ministrów - wzmocnienie ochrony zwierząt w Polsce to przede wszystkim:

**I. WPROWADZENIE SKUTECZNEGO SYSTEMU ZAPOBIEGANIA
BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT DOMOWYCH**

Należy eliminować przyczyny bezdomności zwierząt, a nie jedynie łagodzić jej skutki, co obecnie ma miejsce. Nadmierny rozród oraz brak stałego oznakowania zwierząt to główne przyczyny bezdomności, co potwierdza raport Najwyższej Izby Kontroli. W Polsce nieustannie rośnie ilość schronisk i liczba zwierząt bezdomnych, co za tym idzie, wzrastają wydatki. Tylko jedno warszawskie schronisko kosztuje 10 milionów złotych rocznie! Bezdomne zwierzęta to ogromne cierpienie dla psów i kotów, ale także zagrożenie dla kierowców (4-10 milionów potrąceń zwierząt rocznie) i ogólnego bezpieczeństwa ludzi. Jest tylko jedno rozwiązanie, które ma pełne poparcie obywateli, związków gmin, inspekcji weterynaryjnej oraz organizacji ochrony zwierząt – wprowadzenie programu identyfikacji zwierząt oraz ograniczenie ich niekontrolowanego rozmnażania poprzez dofinansowanie zabiegów kastracji. Dodatkowo proponuję, wprowadzenie podatku od zwierząt niekastrowanych, aby pseudo hodowcy i Ci właściciele zwierząt, którzy okażą się nie odpowiedzialni sami finansowali skutki swoich działań. Niestety, odchodząca władza wykazała się wyjątkową ignorancją w tej tematyce i nie wprowadziła żadnych z proponowanych zmian. Wobec powyższego prosimy nowo wybranych reprezentantów społeczeństwa o jasne deklaracje i rozwiązania w tym zakresie.

II. WPROWADZENIE ZASAD WŁAŚCIWEGO TRAKTOWANIA ZWIERZĄT DO PROGRAMU NAUCZANIA JUŻ W PRZEDSZKOLACH I SZKOLACH PODSTAWOWYCH

Dziś, w bardzo obszernym programie nauczania, brakuje informacji dotyczących codziennego życia, którego nieodłączną częścią są zwierzęta. Edukacja jest kluczowym elementem w walce z okrucieństwem wobec zwierząt, ponieważ często wynika ono z braku wiedzy na temat podstawowych potrzeb zwierząt, opieki nad nimi, żywienia, właściwego postępowania oraz odpowiedniego zachowania się w towarzystwie zwierząt, zarówno tych domowych, gospodarskich, jak i dzikich. Corocznie przeprowadza się tysiące interwencji związanych z niewłaściwym traktowaniem zwierząt, ponad 2 tysiące procesów sądowych świadczy o tym, że społeczeństwo polskie często nie jest świadome potrzeb zwierząt i nie zna podstawowych zasad opieki nad nimi.

III. SKUTECZNE ŚCIGANIE SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW ZWIĄZANYCH ZE ZNĘCANIEM SIĘ NAD ZWIERZĘTAMI

Mimo istnienia ustawy o ochronie zwierząt, która definiuje znęcanie się i przewiduje za nie sankcje karne, przedstawiciele władzy sądowniczej oraz prokuratury często nie stosują przepisów w praktyce. Konieczne jest wprowadzenie jasnych wytycznych, które zwiększą egzekwowanie przepisów prawa w tej

kwestii. Dziś, niestety, aż 78,5% spraw związanych z przemocą wobec zwierząt jest umarzane na etapie postępowania prokuratorskiego, lub prokuratura odmawia wszczęcia śledztwa (zgodnie z raportem "Bezkarci. Przepęstwa przeciwko zwierzętom"). W rezultacie osoby znęcające się nad zwierzętami często unikają odpowiedzialności kamej. Należy zaznaczyć, że osoby maltretujące zwierzęta ponad 3 razy częściej popełniają również inny czyn kryminalny niż osoby nieposiadające historii znęcania się nad zwierzętami. Poza wzrostem przestępczością zauważono także współlistnienie okrucieństwa wobec zwierząt i przemocy w rodzinie, zarówno wobec partnerów życiowych, jak i dzieci (*Ascione F. R.: Animal abuse and youth violence. Juvenile Justice Bulletin. U.S. Department of Justice. Office of Justice Programs. Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. 2001*). Wobec powyższych faktów ściganie przestępców znęcających się nad zwierzętami i surowe karanie ich jest niezbędne z punktu widzenia dobra społecznego.

IV. REFORMA FUNKCJONOWANIA SCHRONISK DLA ZWIERZĄT

W przerażającej większości polskie schroniska dla zwierząt nie są „schronieniem”, lecz przypominają brudne i niechlujne więzienia, w których zwierzęta odsiadują wyroki za nie odpowiedzialność właścicieli. By zmienić tę sytuację, w pierwszej kolejności należy wycofać możliwość prowadzenia tych placówek dla zysku. Schroniska dla zwierząt powinny być prowadzone wyłącznie przez jednostki samorządu terytorialnego (powiatowe schroniska dla bezdomnych zwierząt, zarządzanych przez starostwa) lub ewentualnie przez organizacje pożytku publicznego, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt. Swoboda prowadzenia działalności gospodarczej winna w tym przypadku podlegać znacznym ograniczeniom, aby zlikwidować zjawisko zarabiania na bezdomnych zwierzętach kosztem ich dobrostanu. W obecnej rzeczywistości przedsiębiorcom prowadzącym schroniska nie zależy na wdrażaniu zmian poprawiających komfort życia zwierząt, ponieważ czynienie nakładów na ten cel jest z punktu widzenia ekonomicznego zupełnie niezasadne i niecelowe. Umowy gminne zawierane ze schroniskami dla zwierząt również nie stawiają dobrej jakości opieki jako głównego kryterium wyboru, lecz decyduje aspekt finansowy. W ten sposób corocznie wydajemy miliony złotych z podatków, zamiast na opiekę, to na znęcanie się nad zwierzętami. Konieczne jest także zobligowanie jednostek samorządu terytorialnego do przekazywania wylapanych zwierząt do placówek oddalonych od tego miejsca nie dalej niż 50 kilometrów. Obecnie umowy na opiekę nad bezdomnymi zwierzętami zawierane są z podmiotami oddalonymi od miejsc wylapania o kilkaset kilometrów, co znacząco utrudnia opiekunowi odnalezienie zaginionego zwierzęcia.

V. WPROWADZENIE MINIMALNYCH WARUNKÓW UTRZYMANIA ZWIERZĄT DOMOWYCH

Prawodawca nie określa w żaden sposób minimalnych norm utrzymania zwierząt domowych. Przepisy takie dotyczą jedynie zwierząt gospodarskich i wykorzystywanych do celów specjalnych. Określenie minimalnych warunków utrzymania zwierząt domowych jest konieczne, gdyż zdarzają się sytuacje, kiedy to warunki życia zwierząt właścicielskich znacząco odbiegają od tych, które zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt, czy też Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt wykorzystywanych do celów rozrywkowych, widowiskowych, filmowych, sportowych i specjalnych. Z samej natury rzeczy, domowe zwierzęta właścielskie winny mieć zapewnione warunki lepsze, aniżeli te, które należy spełnić w schronisku dla zwierząt, i co najmniej takie same, jak warunki życia zwierząt wykorzystywanych do celów specjalnych. Brak regulacji w tym zakresie powoduje, że zwierzęta objęte opieką przez prywatnych właścicieli, niekiedy mają zdecydowanie gorsze warunki bytowe, niż te, panujące w miejscach utrzymania zwierząt bezdomnych, a to stan niedopuszczalny.

Na właścicielu zwierzęcia domowego, który dobrowolnie podejmuje się opieki nad nim, winien ciążyć prawny obowiązek stworzenia warunków, których minima należy określić w akcie wykonawczym do ustawy. Dziś organy państwa nie dysponują instrumentami do egzekwowania ogólnych norm, zawartych w art. 6 i art. 9 ustawy o ochronie zwierząt (stanowisko to wielokrotnie wyrażali podczas szeregu wystąpień przedstawiciele Głównego Inspektoratu Weterynarii), gdyż obowiązki właściciela zwierzęcia nie są określone w sposób klarowny, niebudzący wątpliwości. Dla przykładu można wskazać, że dla części społeczeństwa odpowiednim pomieszczeniem dla zwierzęcia, o jakim mowa w art. 9 ustawy o ochronie zwierząt, jest blaszana beczka, stara szafka kuchenna lub zużyty tapczan, traktowane jako „buda”. Podobnie kwestia się ma w przypadku zapewnienia zwierzętom odpowiedniego pokarmu. Cały czas zdarzają się sytuacje, w których zwierzęta domowe karmione są pokarmem dla nich niewłaściwym, takim jak skisłe zlewki. W schronisku dla zwierząt nie tylko niedopuszczalne jest utrzymywanie psów na łańcuchu, ale również określone są wymiary kojców. Prywatni właściciele wciąż masowo uwiązują psy na łańcuchy, sznurki i żyłki. Pies uwiązany do beczki krótką linką to Polski wstyd i początek największych problemów. Tysiące zwierząt trafia w ręce ludzi, którzy absolutnie nie powinni mieć pod opieką żywej istoty, gdyż nie mają dla niej podstawowych warunków. Nikt nie jest zobowiązany do posiadania psa, więc najwyższy czas zakończyć łańcuchową patologię. Z kolei artykuł 6 nakłada obowiązek na posiadaczy zwierzęcia leczenia w przypadku choroby. Niestety przez ostatnie 25 lat prawodawca nie określił

minimalnych warunków weterynaryjnych w zakresie opieki nad zwierzętami. O ile w schroniskach dla zwierząt obowiązuje profilaktyka przeciw pasożytnicza i szczepienia na choroby wirusowe, to właściciele prywatni nie mają zdefiniowanych nawet takich podstawowych obowiązków.

Proponowane zmiany zmierzają do tego, aby po ćwierćwieczu funkcjonowania w Polsce systemu ochrony zwierząt nałożyć konkretne obowiązki na posiadaczy zwierząt domowych, które ciążyą już na rolnikach, schroniskach dla zwierząt czy też podmiotach wykorzystujących zwierzęta do różnych celów.

Proponowane zmiany mają na celu poprawienie warunków życia zwierząt oraz zapewnienie, że właściciele będą bardziej świadomi swoich obowiązków wobec podopiecznych a urzędnicy otrzymają jasne wytyczne niezbędne do odpowiedniej kontroli dobrostanu.

VI. ZWIĘKSZENIE KOMPETENCJI INSPEKCJI WETERYNARYJNEJ

Konieczne jest wyposażenie organów Inspekcji Weterynaryjnej w instrumenty prawne pozwalające na szybką reakcję na fakt popełnienia wykroczenia na szkodę zwierząt. Obecnie inspektorzy mają jedynie kompetencje kontrolne i mogą wydawać zalecenia lub polecenia, lecz brakuje im możliwości nałożenia sankcji. Proponowane jest wprowadzenie postępowań mandatowych, podobnych do tych, które istnieją w przypadku zwierząt gospodarskich. Dzięki temu organy Inspekcji Weterynaryjnej będą mogły szybciej reagować na naruszenia i egzekwować przestrzeganie przepisów o ochronie zwierząt. Jednocześnie należy uczynić Inspekcję Weterynaryjną stroną postępowań karnych, jeśli inspektor takowe zainicjuje. W dzisiejszym porządku prawnym Inspekcja Weterynaryjna nie może nawet odwołać się od umorzenia postępowania w sprawie znęcania się nad zwierzętami.

VII. UTWORZENIE NA SZCZEBLU WOJEWÓDZKIM KOMISJI OCHRONY ZWIERZĄT

Ważnym postulatem jest wprowadzenie przy Wojewódzkich Lekarzach Weterynarii komisji ochrony zwierząt, które składać się będą z przedstawicieli Inspekcji Weterynaryjnej oraz organizacji społecznych. Taki model może wzorować się na Lokalnych Komisjach Etycznych do Spraw Doświadczeń na Zwierzętach. Celem takiej inicjatywy jest realizacja ustawowego obowiązku współdziałania między wymienionymi podmiotami w zakresie ochrony zwierząt oraz wzmocnienie systemu nadzoru nad podmiotami wrażliwymi, takimi jak schroniska dla zwierząt, hodowle, rzeźnie czy ogrody zoologiczne.

Na podstawie *art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (tekst jednolity Dz.U. z 2018 r., poz. 870)* wnoszący petycję wyraża zgodę na ujawnienie treści niniejszej petycji na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego.

Do niniejszej petycji załączam znajdujący się na 3698 kartach wykaz 116.464 osób popierających niniejszą petycję, którzy złożyli oświadczenie woli o jej poparciu za pośrednictwem formularza opublikowanego na stronie

Mając powyższe okoliczności na uwadze, wnoszę i wywodzę jak w treści niniejszej petycji, upraszając Pana Prezesa Rady Ministrów o pilne zajęcie się sytuacją polskich zwierząt, które na skutek archaicznych i nieskutecznych przepisów prawa każdego dnia konają na oczach oprawców i niewydolnych organów władzy publicznej.